

# Allmänna bestämmelser

**för leverans med montage av maskiner samt annan mekanisk, elektrisk och elektronisk utrustning inom och mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige.**

*Utgivna 2019 av DI, Danmark, Teknologiateollisuus – Teknologiindustrin, Finland, Norsk Industri, Norge, samt Teknikföretagen, Sverige.*

## Tillämplighet

**1.** Dessa allmänna bestämmelser ska tillämpas när parterna skriftligen eller på annat sätt avtalat därom. Eventuella avvikelser från bestämmelserna måste avtalas skriftligen för att bli gällande.

## Definitioner

**2.** I dessa bestämmelser har följande uttryck här angivna betydelse:

**Avtalet:** Parternas skriftliga avtal om leverans av Anläggningen med samtliga bilagor samt skriftligen avtalade ändringar och tillägg till dessa handlingar.

**Godset:** Maskineri, apparatur, Programvara, material, dokumentation och föremål i övrigt som leverantören ska leverera enligt Avtalet.

**Anläggningen:** Godset och resultatet av det arbete som enligt Avtalet ska utföras av leverantören.

Om Anläggningen enligt Avtalet ska övertas i självständiga delar, vilka förutsatts ska användas oberoende av varandra, tillämpas reglerna i dessa bestämmelser på varje del för sig. Med Anläggningen avses därvid respektive del.

**Montageplatsen:** Den plats där Godset ska monteras och områden i omedelbar anslutning därtill, vilka är nödvändiga för transport, lossning och lagring av Godset och nödvändig montageutrustning.

**Kontraktssumman:** Den betalning exklusive mervärdesskatt som ska erläggas för Anläggningen.

Om montaget sker på löpande räkning och montaget inte är slutfört, ska Kontraktssumman vid tillämpning av punkterna 22, 27, 49 och 50 utgöras av priset för Godset med tillägg av 10 % eller annan procentsats parterna har avtalat.

**Skriftligt Meddelande:** Handling som är underskriven av part och som kommit fram till den andra parten, samt meddelande som når den andra parten genom brev, telefax, e-post eller andra kommunikationsformer som parterna kommit överens om. Innehållet i ett mötesprotokoll som är undertecknat eller godkänt av bägge parter ska också anses som Skriftligt Meddelande.

**Programvara:** Den programvara som ingår i Anläggningen och som består av:

- leverantörsprogram, varmed avses programvara som leverantören har rättigheterna till, och
- underlicensierade program, varmed avses programvara som tredje man har rättigheterna till och som leverantören med rättighetsinnehavarens medgivande upplåter nyttjanderätt till.

## Produktinformation

**3.** Uppgifter i marknadsföringsmaterial, prislistor och annan produktinformation är bindande endast i den utsträckning Avtalet uttryckligen hänvisar till dem.

## Dokumentation och information

**4.** All dokumentation rörande Anläggningen vilken före eller efter Avtalets ingående överlämnas av den ena parten till den andra, förblir den överlämnande partens egendom.

Mottagen dokumentation eller information får inte utan den andra partens medgivande kopieras eller användas för annat ändamål än det för vilket den överlämnats.

**5.** Leverantören ska senast vid övertagandet utan särskild ersättning tillhandahålla beställaren en uppsättning, eller det större antal som avtalats, av sådan dokumentation som är tillräckligt utförlig för att beställaren ska kunna ombesörja idriftsättning, drift och underhåll – inklusive löpande reparationer – av Anläggningen. Leverantören är dock inte skyldig att tillhandahålla dokumentation för tillverkning av Godset eller reservdelar.

## Sekretess

**6.** Part har inte rätt att utan den andra partens medgivande ge tredje man del av sådan teknisk eller kommersiell information som någon part vid Avtalets ingående eller senare har angett vara konfidentiell. Detta gäller dock inte i den mån det är nödvändigt för att part ska kunna fullgöra sina förpliktelser enligt Avtalet eller för drift och underhåll av Anläggningen.

Part är skyldig att förhindra att sådan konfidentiell information i större omfattning än som följer av första stycket i denna punkt överlämnas till eller används av hans anställda, konsulter, underleverantörer och andra leverantörer eller andra som hos honom har eller kan få tillgång till sådan information.

## Programvara

**7.** Om inte annat avtalats har beställaren en i tiden obegränsad icke-exklusiv rätt att fritt nyttja leverantörsprogram

vid användning av Anläggningen. Beställaren får överlåta denna nyttjanderätt till senare förvärvare av Anläggningen. Om inte annat avtalats behåller leverantören rättigheterna till leverantörsprogram även om programmet utarbetats särskilt för beställaren. Beställaren får på eget ansvar göra sådana anpassningar av leverantörsprogram som är förenliga med Anläggningens allmänna ändamål.

Med de inskränkningar som kan vara avtalade mellan rättighetsinnehavaren och leverantören, har beställaren en i tiden obegränsad icke-exklusiv rätt att nyttja underlicensierade program vid användning av Anläggningen och att överlåta denna nyttjanderätt till senare förvärvare av Anläggningen. Leverantören ska senast när Avtalet ingås genom Skriftligt Meddelande underrätta beställaren om sådana inskränkningar. Beställaren får göra anpassningar av underlicensierade program endast om det avtalats särskilt.

**8.** Om inte annat avtalats är leverantören inte skyldig att tillhandahålla beställaren källkoden till Programvaran. Om inte annat avtalats är leverantören inte heller skyldig att förse beställaren med uppdaterade versioner av Programvaran.

### Anläggningens omfattning. Lagar och bestämmelser

**9.** Anläggningen ska ha den omfattning som framgår av Avtalet.

Anläggningen ska uppfylla de lagar, föreskrifter och andra offentliga bestämmelser som gällde på anbudsdagen i det land där Montageplatsen är belägen. Beställaren är skyldig att på leverantörens begäran upplysa om sådana lagar och bestämmelser som gäller för Anläggningen.

**10.** Leverantören är skyldig att utföra ändringsarbeten som föranleds av mellan anbudsdagen och övertagandet genomförda ändringar i lagar, föreskrifter och andra offentliga bestämmelser som gäller för Anläggningen. Detsamma gäller vid ändringar i den gängse tillämpningen av sådana lagar, föreskrifter och bestämmelser. Bestämmelserna i punkterna 37 och 38 ska tillämpas på sådana ändringsarbeten.

### Arbetsförhållanden

**11.** Beställaren ansvarar gentemot leverantören för att montage utförs under förhållanden som tillgodoser gällande lagar och föreskrifter för arbetsmiljön på Montageplatsen. Beställaren ska ge leverantören Skriftligt Meddelande om de säkerhetsbestämmelser som gäller för personal på Montageplatsen.

Beställaren ska vidare på eller i närheten av Montageplatsen på egen bekostnad tillhandahålla tillfredsställande omklädnads-, tvätt- och måltidsutrymmen för montagepersonalen. Beställaren ska även ombesörja att leverantörens personal får kost och logi i närheten av Montageplatsen i enlighet med gällande kollektivavtal, föreskrifter eller som angetts i Avtalet. Ansvar för kostnaderna för kost och logi följer av punkterna 24.2 och 25.

### Förberedande arbeten

**12.** Leverantören ska på avtalad tidpunkt eller, om tidpunkt ej avtalats, i god tid före montagebörjan förse beställaren med ritningar eller beskrivningar som visar hur Godset ska monteras. Leverantören ska därvid lämna alla upplysningar som är nödvändiga för att uppföra fundament och andra underlag som krävs för Anläggningen, möjliggöra obehindrad transport av Godset och nödvändig montageutrustning till och inom Montageplatsen samt iordningställa nödvändiga anslutningar till Anläggningen.

Leverantören ska bära varje utgift som orsakas av fel i de ritningar, beskrivningar eller upplysningar som nämns i första stycket om felet visar sig före övertagandet. Om felet visar sig efter övertagandet tillämpas reglerna i punkterna 54 – 67.

**13.** Leverantören ska ge beställaren Skriftligt Meddelande om när Godset blir färdigt för montage i så god tid att beställaren i rätt tid kan vidta de åtgärder som enligt punkterna 14 och 15 åligger honom för att montage ska kunna genomföras.

**14.** Beställaren ska utföra nödvändiga förberedande arbeten i enlighet med de ritningar, beskrivningar och upplysningar som nämns i punkt 12. Beställarens arbeten ska, om inte parterna avtalat särskild tidpunkt för detta, vara avslutade i så god tid att fundament och underlag kan bära Godset, dock senast en vecka innan montage ska påbörjas. När de förberedande arbetena är avslutade ska beställaren genom Skriftligt Meddelande underrätta leverantören härom.

**15.** Beställaren ska se till att vatten och drivkraft, inklusive tryckluft och elektrisk ström i nödvändig omfattning, eller som angetts i Avtalet, står till leverantörens förfogande på Montageplatsen innan montage ska påbörjas. Detta ska ske utan kostnader för leverantören som inte heller ska betala för bruk av vatten och drivkraft.

Beställaren ska på eller i närheten av Montageplatsen utan ersättning ställa till leverantörens förfogande låsbara eller på annat sätt skyddade lokaler eller lagerutrymmen som är ägnade att förhindra stöld av och skada på Godset och leverantörens verktyg och utrustning.

### Provning av Godset i samband med tillverkningen. Kontroll

**16.** Ska Godset enligt Avtalet provas i samband med tillverkningen, ska provet utföras där Godset tillverkas, såvida inte annan plats har avtalats. Har tekniska krav för provet inte avtalats, ska det utföras i överensstämmelse med normal praxis inom vederbörande industribransch i det land där Godset tillverkas.

**17.** Leverantören ska genom Skriftligt Meddelande underrätta beställaren om sådant prov som nämns i punkt 16 i så god tid att beställaren kan närvara. Har beställaren erhållit sådan underrättelse, får provet genomföras även om beställaren inte är företräd vid provet.

Leverantören ska föra protokoll över provet. Provningsprotokollet ska sändas till beställaren. Protokollet ska, om inte beställaren visar annat, anses ge en korrekt beskrivning av hur provet genomförts och dess resultat.

**18.** Visar sig Godset vid prov som nämns i punkt 16 inte vara i avtalat skick ska leverantören så snart som möjligt se till att Godset görs avtalsenligt. Om beställaren begär det ska nytt prov därefter utföras, såvida inte avvikelsen var obetydlig.

**19.** Beställaren har i övrigt rätt att i skälig omfattning eller enligt vad som anges i Avtalet kontrollera tillverkningen av Godset under leverantörens normala arbetstid och med tre dagars varsel.

**20.** Har inte annan kostnadsfördelning avtalats, ska leverantören bära alla kostnader för prov som utförs där Godset tillverkas. Beställaren ska dock vid sådant prov och vid kontroll som nämns i punkt 19 bära alla kostnader för sina representanter, inklusive kostnader för resa och uppehälle.

### Beställarens försening m.m.

**21.** Finner beställaren att han inte inom avtalad tid kommer att kunna fullgöra vad som åligger honom för att Anläggningen ska kunna uppföras, däribland hans åligganden enligt punkterna 11, 14 och 15, eller framstår sådan försening från hans sida som sannolik, ska han utan dröjsmål ge leverantören Skriftligt Meddelande härom. Han ska därvid ange orsaken till förseningen samt, såvitt möjligt, hur lång förseningen kommer att bli.

Om beställaren är försenad med att fullgöra sina förpliktelser enligt första stycket ska han ändå betala varje del av Kontraktssumman som skulle ha förfallit till betalning om förseningen inte inträffat.

**22.** Om beställaren inte i rätt tid eller på rätt sätt fullgör de åligganden som anges i punkt 21, första stycket, ska han ersätta leverantören de merkostnader denne får vidkännas utöver eventuella krav enligt punkt 25, andra stycket. Leverantören har rätt till skälig senareläggning av tidpunkten för övertagande på grund av beställarens underlåtenhet. Vill leverantören kräva senareläggning ska han utan dröjsmål ge beställaren Skriftligt Meddelande härom.

Är beställarens underlåtenhet att i rätt tid eller på rätt sätt fullgöra sina åligganden av väsentlig betydelse får leverantören avbryta arbetet med leverans och montage tills rättelse skett. Leverantören får även genom Skriftligt Meddelande häva Avtalet förutsatt att han genom Skriftligt Meddelande underrättat beställaren om sin avsikt att häva, och beställaren inte vidtagit rättelse inom en månad efter att han mottog meddelandet. Vid hävning på denna grund har leverantören rätt till ersättning för den skada beställarens underlåtenhet har orsakat honom. Ersättningen ska inte överstiga Kontraktssumman.

### Betalning

**23.** Om inte annat avtalats ska betalning ske mot faktura med 30 dagars betalningsfrist från fakturadatum. Fakturering ska ske enligt följande:

**23.1.** Vid montage till fast pris ska Kontraktssumman faktureras med 40 % vid Avtalets ingående, 50 % när Godset anlänt till Montageplatsen och återstoden vid övertagandet av Anläggningen.

**23.2.** Vid montage på löpande räkning ska avtalat pris för Godset faktureras med 40 % vid Avtalets ingående och 60 % när Godset ankommit till Montageplatsen. Betalning för montaget ska erläggas mot månatlig faktura.

**24.** Har parterna avtalat att montaget ska utföras på löpande räkning ska följande poster anges separat:

**24.1.** Resekostnader för leverantörens personal – inklusive lokala transporter – samt kostnader för transport av personalens verktyg och personliga tillhörigheter.

**24.2.** Kostnader avseende kost och logi och andra kostnader för uppehållet för leverantörens personal under varje dags frånvaro från hemorten, inklusive arbetsfria dagar och helgdagar. Om inte annat avtalats ska ersättningen motsvara den högsta ersättning som betalas för statligt anställda i leverantörens land för motsvarande utgifter vid resa till det land där montaget utförs.

**24.3.** Betalning för arbete under ordinarie arbetstid efter antal timmar attesterade av beställaren.

**24.4.** Betalning för övertidsarbete efter antal timmar attesterade av beställaren.

**24.5.** Om inte annat avtalats följer indelningen i ordinarie arbetstid och övertid reglerna i leverantörens land.

**24.6.** Betalning enligt taxan för ordinarie arbetstid för tid som åtgår till:

- a) nödvändiga förberedelser för ut- och hemresa,
- b) ut- och hemresa samt eventuella andra resor som personalen är berättigad till enligt gällande lag eller kollektivavtal i leverantörens land,
- c) dagliga resor mellan logiet och Montageplatsen om restiden per dag överskrider 30 minuter, om inte annan tidsgräns gäller enligt tillämpligt kollektivavtal i leverantörens land.

**24.7.** Leverantörens kostnader för att tillhandahålla utrustning enligt Avtalet, samt eventuell avtalad ersättning för bruk av leverantörens egen montageutrustning.

**24.8.** Betalning för väntetid efter taxan för ordinarie arbetstid då arbetet hindras av omständigheter som leverantören inte ansvarar för.

**24.9.** Eventuella skatter och avgifter som utgår på det fakturerade beloppet och som ska betalas av leverantören.

**25.** Har parterna avtalat att montaget ska utföras till fast pris ingår de poster som nämns i punkt 24.1 – 24.7 i Kontraktssumman.

Om montagearbetet ändras, fördröjs eller tidvis måste installeras av orsaker som beställaren eller hans andra leverantörer ansvarar för, har leverantören utöver Kontraktssumman rätt till ersättning för:

**25.1.** Väntetid och tid som åtgår för extra resor.

**25.2.** Extra arbete inklusive arbete med att demontera, säkra och åter sätta upp montageutrustning.

**25.3.** Merkostnader som orsakas av att leverantören måste hålla sin utrustning på Montageplatsen längre tid än som förutsatts.

**25.4.** Extra utgifter för resor och uppehälle för leverantörens personal.

**25.5.** Kostnader och utgifter i övrigt som leverantören kan dokumentera har orsakats honom på grund av montagearbetets omläggning.

**26.** Betalar inte beställaren i rätt tid, har leverantören rätt till dröjsmålsränta från förfallodagen med den räntesats som gäller enligt lagen om dröjsmålsränta i leverantörens land. Därutöver har leverantören rätt till ersättning för indrivningskostnader.

Betalar inte beställaren i rätt tid eller ställer inte beställaren i rätt tid avtalade säkerheter, får leverantören dessutom, efter att ha lämnat beställaren Skriftligt Meddelande härom, avbryta sitt fullgörande av Avtalet till dess betalning sker eller avtalade säkerheter ställs.

**27.** Om beställaren inte betalat tre månader efter förfallodagen, får leverantören häva Avtalet genom Skriftligt Meddelande till beställaren. Leverantören har då, utöver vad som följer av punkt 26, första stycket, rätt till ersättning för den skada han lider. Ersättningen ska dock inte överstiga Kontraktssumman.

### Äganderättsförbehåll

**28.** Godset förblir leverantörens egendom till dess Anläggningen blivit fullt betald, i den utsträckning som sådant äganderättsförbehåll är giltigt enligt relevant lagstiftning.

### Montaget

**29.** Parterna ska senast då leverantören meddelar att Godset är leveransfärdigt från fabrik genom Skriftligt Meddelande utnämna var sin representant avseende arbetet på Montageplatsen.

Representanterna ska finnas tillgängliga på eller i närheten av Montageplatsen under arbetstid. Framgår inte annat av Avtalet ska de ha fullmakt att handla på sin parts vägnar i alla frågor som rör montaget. Där det i dessa bestämmelser anges att Skriftligt Meddelande ska ges är representanten alltid behörig att motta meddelandet på sin parts vägnar.

**30.** Om inte annat avtalats, ska beställaren utan ersättning tillhandahålla leverantören för montaget nödvändiga kranar, lyftredskap och ställningar samt utrustning för transporter inom Montageplatsen. Leverantören ska specificera sitt behov i detta avseende genom Skriftligt Meddelande senast en månad före montagets början.

**31.** Leverantören ska se till att hans personal följer säkerhetsbestämmelser som gäller på Montageplatsen. Detta inskränker inte beställarens skyldigheter enligt punkt 11.

Beställaren kan kräva att personal som inte följer säkerhetsbestämmelserna uteslås från Montageplatsen.

**32.** Leverantören ska genom Skriftligt Meddelande ge beställaren nödvändiga upplysningar om de särskilda faror för omgivningen som kan vara förenade med montage.

**33.** Beställaren får inte, utan leverantörens samtycke genom Skriftligt Meddelande, beordra leverantörens personal till något arbete.

### Leverantörens rätt till kontroll

**34.** Leverantören har rätt att på egen bekostnad kontrollera Anläggningen på Montageplatsen. Kontroller ska ske under beställarens normala arbetstid. Denna rätt gäller intill dess Anläggningen övertagits och därefter under den tid det pågår arbete enligt punkterna 54 – 65.

### Ändringar

**35.** Beställaren får, med de begränsningar som anges i punkt 38, tills övertagande sker kräva ändringar i Anläggningens ursprungligen avtalade omfattning, konstruktion och utförande.

Krav på ändring ska framställas genom Skriftligt Meddelande till leverantören och innehålla en noggrann beskrivning av vilken ändring som begärs.

**36.** Leverantören kan tills övertagande sker genom Skriftligt Meddelande föreslå sådana ändringar som nämns i punkt 35, första stycket.

**37.** Leverantören ska, så snart som möjligt efter att han mottagit krav på ändring eller själv framställt förslag till ändring, genom Skriftligt Meddelande underrätta beställaren om och på vilket sätt ändringen kan utföras samt hur Kontraktssumman, tidpunkten för övertagande och andra avtalsvillkor påverkas av ändringen.

Leverantören ska också ge beställaren sådan underrättelse när ändring föräns av ändringar i lagar, föreskrifter och bestämmelser som nämns i punkt 10.

**38.** Utöver vad som föreskrivs i punkt 10 är leverantören inte skyldig att utföra ändring innan parterna skriftligen avtalat hur ändringen ska påverka Kontraktssumman, tidpunkten för övertagande och andra avtalsvillkor.

Är parterna oense om hur avtalsvillkoren ska påverkas av ändringsarbeten som nämns i punkt 10, ska leverantören, i avvaktan på att enighet kan nås eller tvisten löses enligt punkt 78, utföra sådana arbeten på löpande räkning.

### Övertagandeprov

**39.** När montage slutförts ska Anläggningen, om inte annat avtalats, genomgå övertagandeprov för att avgöra om Anläggningen är i överensstämmelse med Avtalet.

Leverantören ska genom Skriftligt Meddelande underrätta beställaren om att Anläggningen är klar för övertagande. Han ska därvid ange ett datum när övertagandeprov ska påbörjas vilket ger beställaren tillräcklig tid att förbereda sig och möjlighet att vara representerad vid provet. Provet ska äga rum under beställarens normala arbetstid.

Övertagandeprov ska utföras i enlighet med de tekniska krav som specificerats i Avtalet. Saknas avtal härom, ska övertagandeprov utföras i enlighet med normal praxis och allmänt tillämpade standarder i det land där Montageplatsen är belägen.

Övertagandeprov ska genomföras under leverantörens ledning och i närvaro av representanter för båda parterna.

Leverantören ska föra protokoll över övertagandeprov. Protokollet ska sändas till beställaren. Protokollet ska, om inte beställaren visar annat, anses ge en korrekt beskrivning av hur övertagandeprov genomförts och dess resultat.

**40.** Beställaren är skyldig att utan ersättning tillhandahålla kraft, drivmedel, smörjmedel, vatten, råvaror och annat material som är nödvändigt för att genomföra övertagandeprov enligt punkterna 39 och 42 och för att genomföra slutliga justeringar i samband med sådana prov. Han ska också utan ersättning installera de apparater och tillhandahålla den arbetskraft som krävs för att genomföra övertagandeprov.

**41.** Om beställaren, efter att ha mottagit leverantörens meddelande enligt punkt 39, andra stycket, inte fullgör sina förpliktelser enligt punkt 40 eller på annat sätt förhindrar att övertagandeprov genomförs, ska tillfredsställande övertagandeprov anses genomfört vid det datum för övertagandeprovets början som angetts i leverantörens meddelande enligt punkt 39, andra stycket.

**42.** Visar övertagandeprov att Anläggningen inte är i överensstämmelse med Avtalet, ska leverantören så snart som möjligt se till att Anläggningen görs avtalsenlig. Därefter ska nytt övertagandeprov genomföras såvida inte parterna avtalar att underlåta det eller avvikelserna är utan betydelse för Anläggningens drift. Vid nytt övertagandeprov gäller punkterna 39 och 40.

### Övertagande

**43.** Beställaren ska anses ha övertagit Anläggningen när den är i det skick som den ska vara enligt Avtalet samt,

- a) så snart övertagandeprov genomförts eller ska anses genomfört enligt punkterna 39 – 42, eller
- b) om parterna avtalat att övertagandeprov inte ska genomföras, när beställaren mottar Skriftligt Meddelande från leverantören enligt punkt 39, andra stycket, första meningen.

Kvarstående mindre justeringar och kompletteringar som är utan betydelse för Anläggningens drift ska dock inte hindra övertagandet.

Beställaren ska utan dröjsmål genom Skriftligt Meddelande till leverantören bekräfta att han övertagit Anläggningen och vid vilken tidpunkt det skett. Om beställaren underlåter att bekräfta övertagandet påverkar det inte bedömningen av huruvida övertagande skett.

Före övertagandet har beställaren inte rätt att ta Anläggningen eller någon del av den i drift. Om beställaren tar Anläggningen eller någon del av den i drift utan att leverantören genom Skriftligt Meddelande samtyckt därtill, anses beställaren därigenom ha övertagit Anläggningen. Leverantörens skyldighet att genomföra övertagandeprov bortfaller därmed.

**44.** Om inte annat avtalats övergår risken för Anläggningen vid övertagandet.

Om beställaren enligt överenskommelse tar emot Godset på Montageplatsen, är han skyldig att genast undersöka Godset och omgående genom Skriftligt Meddelande till leverantören reklamera eventuella transportskador.

### Leveranstid. Försening

**45.** Leverans anses fullgjord vid den tidpunkt Anläggningen övertas enligt reglerna i punkt 43.

**46.** Har parterna i stället för en bestämd tidpunkt för övertagandet avtalat om en tidrymd inom vilken övertagande ska ske, löper denna från Avtalets ingående.

**47.** Finner leverantören att han inte kan färdigställa Anläggningen i rätt tid, eller framstår försening på hans sida som sannolik, ska han utan uppskov genom Skriftligt Meddelande underrätta beställaren och därvid ange orsaken till förseningen samt, såvitt möjligt, den tidpunkt då Anläggningen beräknas att vara klar för övertagande. Underlåter leverantören att lämna sådant meddelande i tid, ska han, oberoende av reglerna i punkterna 49 och 50, ersätta beställaren de merutgifter denne orsakas och som annars kunde ha undvikits.

**48.** Tidpunkten för övertagandet ska senareläggas så mycket som med hänsyn till omständigheterna är skäligt om övertagandet försenas av någon av följande orsaker:

- handling eller underlåtenhet från beställarens sida, eller
- leverantörens avbrytande av fullgörandet av sina förpliktelser enligt punkterna 22 och 26, eller
- ändringar enligt punkterna 10 och 35 – 38, eller
- annan omständighet som beställaren bär ansvaret för, eller
- omständighet som enligt punkt 75 utgör befrielsegrund.

Tidpunkten för övertagandet ska senareläggas även om orsaken till förseningen inträffar efter den ursprungligen avtalade tidpunkten för övertagande.

**49.** Om Anläggningen inte är övertagen enligt punkt 43 i rätt tid, har beställaren rätt till vite från den tidpunkt övertagande skulle ha skett.

Vitet utgör 1 % av Kontraktssumman för varje påbörjad vecka förseningen varar. Vitet ska inte överstiga 10 % av Kontraktssumman.

Vitet förfaller till betalning vid krav genom Skriftligt Meddelande från beställaren, dock tidigast när Anläggningen övertagits eller vid tidpunkten för beställarens hävning enligt punkt 50.

Beställaren förlorar sin rätt till vite, om han inte genom Skriftligt Meddelande har framställt krav härom inom sex månader efter att övertagande skulle ha skett.

**50.** Har beställaren till följd av förseningens längd blivit berättigad till maximalt vite enligt punkt 49 och Anläggningen ännu inte har övertagits, får beställaren genom Skriftligt Meddelande till leverantören kräva att Anläggningen färdigställs för övertagandeprov inom en sista skälig frist vilken inte får vara kortare än en vecka.

Om leverantören inte färdigställer Anläggningen inom fristen, och detta inte beror på någon omständighet som beställaren eller någon annan av hans leverantörer bär ansvaret för, får beställaren häva Avtalet genom Skriftligt Meddelande till leverantören.

Beställaren har vid sådan hävning rätt till ersättning för den skada han lider på grund av leverantörens försening i den mån skadan överstiger det maximala vite han kunnat kräva enligt punkt 49. Ersättningen ska inte överstiga 10 % av Kontraktssumman.

Beställaren får dessutom häva Avtalet genom Skriftligt Meddelande till leverantören om det står klart att det kommer att inträffa en försening som enligt reglerna i punkt 49 skulle ge beställaren rätt till maximalt vite. Vid en sådan hävning har beställaren rätt till såväl maximalt vite som ersättning enligt tredje stycket i denna punkt.

**51.** Bortsett från vite enligt punkt 49 och hävning med begränsad ersättning enligt punkt 50 är varje krav från beställaren med anledning av leverantörens försening uteslutet.

#### Ansvar för sakskada före övertagandet

**52.** Leverantören ansvarar för varje skada på Anläggningen som uppstår innan risken gått över på beställaren. Detta gäl-

ler oavsett orsaken till skadan, såvida inte skadan orsakas av beställaren eller någon eller något han ansvarar för. Även om leverantören enligt denna punkt inte ansvarar för skadan kan beställaren kräva att leverantören på beställarens bekostnad åtgärdar skadan.

**53.** Leverantören ansvarar för skada på beställarens egendom före övertagandet av Anläggningen endast om skadan kan visas ha orsakats genom vårdslöshet av leverantören eller någon eller något han ansvarar för i samband med Avtalets fullgörande. Leverantören ansvarar dock inte i något fall för produktionsbortfall, utebliven vinst eller annan ekonomisk följdförlust.

#### Ansvar för fel

**54.** Leverantören är skyldig att i enlighet med bestämmelserna i punkterna 56 – 67, genom utbyte eller reparation, avhjälpa alla fel i Anläggningen som beror på bristfälligheter i konstruktion, material, tillverkning eller montage.

Om leverantören ansvarar för fel i Anläggningen har han även motsvarande ansvar för skada på Anläggningen som felet orsakar.

Leverantörens ansvar omfattar inte fel som beror på av beställaren tillhandahållet material, av denne föreskriven eller specificerad konstruktion eller av beställaren felaktigt utförda förberedande arbeten enligt punkt 14.

**55.** Leverantörens ansvar omfattar inte fel orsakade av omständigheter som tillkommit efter att Anläggningen övertagits av beställaren enligt punkt 43. Ansvaret omfattar exempelvis inte fel som uppstår till följd av att driftsförhållandena avviker från vad som förutsatts i avtalet eller av oriktig användning av Anläggningen. Det omfattar inte heller fel förorsakade av bristfälligt underhåll eller oriktig montering från beställarens sida, ändringar utan leverantörens medgivande genom Skriftligt Meddelande eller av beställaren oriktigt utförda reparationer. Slutligen omfattar ansvaret inte normal förslitning eller försämring.

**56.** Leverantörens ansvar avser endast fel som visar sig inom ett år från den tidpunkt Anläggningen övertagits enligt punkt 43. Används Anläggningen mer intensivt än som avtalats förkortas ansvarstiden i motsvarande grad.

**57.** Vid utbyte eller reparation i enlighet med punkt 54 har leverantören samma ansvar för utbytesdelar och reparerade delar som för den ursprungliga Anläggningen under en tid av ett år. För Anläggningens övriga delar förlängs den i punkt 56 nämnda ansvarstiden endast med den tid som Anläggningen inte kunnat användas till följd av fel som leverantören ansvarar för.

**58.** Beställaren ska genom Skriftligt Meddelande till leverantören reklamera fel utan oskäligt uppehåll efter att felet har visat sig och i intet fall senare än två veckor efter utgången av den ansvarstid som följer av punkterna 56 och 57. Reklamationen ska innehålla en beskrivning av hur felet yttrar sig. Reklamerar beställaren inte inom de frister som angetts ovan, förlorar han rätten att göra gällande anspråk på grund av felet.

Finns det anledning att anta att felet kan medföra risk för skada ska reklamation ske genast. Om inte reklamation sker genast, förlorar beställaren rätten att göra gällande anspråk på grund av skada som uppstår på Anläggningen vilken kunde ha undvikits om sådan reklamation hade skett.

**59.** Sedan leverantören har mottagit Skriftligt Meddelande enligt punkt 58, ska han avhjälpa felet med den skyndsamhet som omständigheterna påkallar. Avhjälpan ska äga rum vid en sådan tidpunkt att beställarens verksamhet inte störs

mer än nödvändigt. Leverantören ska själv bära kostnaderna för avhjälpandet i enlighet med reglerna i punkterna 54 – 66.

Avhjälpandet ska utföras där Anläggningen befinner sig, även om detta är en annan plats än Montageplatsen, om inte leverantören med hänsyn till båda parterns intresse finner det mer ändamålsenligt att Godset sänds till honom eller av honom anvisad plats.

Kan avhjälpandet ske genom att en felaktig del byts ut eller repareras och kan demontering och inmontering av delen utföras utan särskild fackkunskap, får leverantören kräva att den felaktiga delen sänds till honom eller av honom anvisad plats för reparation eller utbyte. Leverantören har då fullgjort vad som åligger honom på grund av felet när han till beställaren levererar en reparerad del eller utbytesdel.

**60.** Ska avhjälpandet i enlighet med punkt 59 utföras där Anläggningen befinner sig gäller reglerna i punkterna 11, 15 och 53.

**61.** Beställaren ska på egen bekostnad bereda leverantören tillgång till Anläggningen och ombesörja ingrepp i annan utrustning än Anläggningen i den omfattning som krävs för att avhjälpa felet.

**62.** Varje transport i samband med avhjälpande av fel ska ske på leverantörens risk och bekostnad. Beställaren ska följa leverantörens instruktioner om hur transporten ska utföras.

Om Anläggningen befinner sig på annan plats än Montageplatsen ska beställaren bära de merkostnader för avhjälpande av fel som leverantören orsakas därav.

**63.** Felaktiga delar som byts ut i enlighet med punkt 54 ska ställas till leverantörens förfogande och blir hans egendom.

**64.** Reklamerar beställaren enligt punkt 58, och det visar sig inte föreligga något fel som leverantören ansvarar för, har denne rätt till ersättning för det arbete och de kostnader reklamationen orsakat honom.

**65.** Fullgör inte leverantören i rätt tid sina förpliktelser enligt punkt 59 får beställaren genom Skriftligt Meddelande ge honom en sista skälig frist att fullgöra förpliktelserna vilken inte får vara kortare än en vecka. Har inte leverantören fullgjort sina förpliktelser inom fristen får beställaren efter eget val:

- a) på leverantörens risk och bekostnad utföra eller låta utföra nödvändiga åtgärder för att avhjälpa felet förutsatt att beställaren därvid förfar med omdöme, eller
- b) kräva prisavdrag med högst 20 % av Kontraktssumman, eller
- c) om felet är väsentligt häva Avtalet genom Skriftligt Meddelande till leverantören. Beställaren har även rätt till sådan hävning om felet efter åtgärd som nämns under a) alltfjämt är väsentligt. Vid hävning har beställaren rätt till ersättning för den skada han lider, dock högst 20 % av Kontraktssumman.

**66.** Oavsett vad som stadgas i punkterna 54 – 65 har leverantören inte något ansvar för fel i någon del av Anläggningen längre än ett år från slutet av den ansvarstid som anges i punkt 56, första meningen, eller från slutet av någon annan ansvarstid som parterna avtalat om.

**67.** Leverantören har inte något ansvar för fel utöver vad som föreskrivs i punkterna 54 – 66.

### Ansvar för intrång i immaterialrätt

**68.** Enligt punkterna 69 – 72 ska leverantören, om inte annat avtalats, hålla beställaren skadeslös mot ersättningskrav

från tredje man som grundas på att Anläggningen gör intrång i patent, upphovsrätt eller annan immaterialrätt som är skyddad i Danmark, Finland, Norge, Sverige eller i annat land som parterna särskilt har avtalat.

**69.** Leverantören ansvarar inte för intrång i immaterialrätt som är ett resultat av:

- att Anläggningen används i annat land än som följer av punkt 68, eller
- att Anläggningen används på ett sätt som avviker från vad som avtalats eller som leverantören inte borde ha förutsett, eller
- att Anläggningen används tillsammans med utrustning eller programvara som inte levererats av leverantören, eller
- att beställaren gjort förändringar i Anläggningen.

Leverantören ansvarar inte heller för intrång i immaterialrätt som uteslutande är en följd av utformning eller konstruktion av Anläggningen som föreskrivits eller specificerats av beställaren.

**70.** Bemötande av krav som anges i punkt 68 ska ske på leverantörens bekostnad. Leverantören ska ersätta beställaren sådana belopp som denne genom lagakraftvunnen dom eller genom av leverantören godkänd förlikning är skyldig att utge.

Leverantörens ansvar gäller endast under förutsättning att beställaren utan dröjsmål genom Skriftligt Meddelande underrättar leverantören om krav som han mottagit, och att beställaren låter leverantören bestämma hur kravet ska bemötas.

**71.** Om intrång i patent, upphovs- eller annan immaterialrätt föreligger för vilken leverantören ansvarar enligt punkterna 68 – 69, ska leverantören, efter att han erhållit underrättelse enligt punkt 70, andra stycket, med den skyndsamhet som omständigheterna påkallar efter eget val:

- tillförsäkra beställaren rätt att fortsätta använda Anläggningen, eller
- ändra Anläggningen så att intrång inte längre föreligger, eller
- ersätta Anläggningen med en annan anläggning med motsvarande funktion vilken inte medför något intrång.

Leverantören har motsvarande förpliktelse efter att beställaren genom Skriftligt Meddelande underrättat honom om att intrång i patent, upphovs- eller annan immaterialrätt föreligger, utan att tredje man framställt krav mot beställaren.

**72.** Fullgör inte leverantören i rätt tid sina förpliktelser enligt punkt 71, får beställaren genom Skriftligt Meddelande ge honom en sista skälig frist att fullgöra förpliktelserna vilken inte får vara kortare än en vecka. Har inte leverantören fullgjort sina förpliktelser inom fristen får beställaren efter eget val:

- a) på leverantörens risk och bekostnad utföra eller låta utföra nödvändiga åtgärder motsvarande dem som anges i punkt 71, första stycket, förutsatt att beställaren därvid förfar med omdöme, eller
- b) om intrånget medför väsentlig olägenhet för honom, häva Avtalet genom Skriftligt Meddelande till leverantören. Beställaren har även rätt till sådan hävning om olägenheten efter åtgärd som nämns under a) alltfjämt är väsentlig.

### Ansvar för sakskada orsakad av Anläggningen efter övertagandet

**73.** Leverantören ansvarar inte för skada som Anläggningen orsakar på fast eller lös egendom eller följderna av sådan skada om skadan inträffar då Anläggningen är i beställarens besittning. Leverantören ansvarar inte heller för skada på produkter framställda av beställaren, eller på produkter i vilka beställarens produkter ingår.

Beställaren ska hålla leverantören skadeslös i den utsträckning som leverantören åläggs ansvar gentemot tredje man för sådan skada eller förlust som leverantören enligt första stycket inte ansvarar för.

Nämnda begränsningar i leverantörens ansvar gäller inte om han gjort sig skyldig till grov vårdslöshet.

Framställer tredje man krav mot leverantören eller beställaren på ersättning för skada eller förlust som avses i denna punkt, ska den andra parten genom Skriftligt Meddelande genast underrättas härom.

Leverantören och beställaren är skyldiga att låta sig instämmas till den domstol eller skiljenämnd som behandlar ersättningskrav mot någon av dem, om kravet grundas på skada eller förlust som påstås vara orsakad av Anläggningen. Det inbördes förhållandet mellan beställaren och leverantören ska dock alltid avgöras i enlighet med punkt 78.

### Generell ansvarsbegränsning

**74.** Utöver vad som stadgas i dessa bestämmelser, har parterna inte något ansvar gentemot varandra. Det gäller varje förlust som kan drabba den andra parten såsom produktionsbortfall, utebliven vinst och annan ekonomisk följdförlust eller indirekt förlust.

De i första stycket nämnda begränsningarna av parternas ansvar gäller dock inte om part gjort sig skyldig till grov vårdslöshet. Ansvarsbegränsningarna omfattar inte heller ansvar för brott mot de förpliktelser som anges i punkt 6 eller för ansvar för immaterialrättsintrång enligt punkterna 68 – 72.

### Befrielsegrunder (force majeure)

**75.** Följande omständigheter utgör befrielsegrunder om de medför att Avtalets fullgörande hindras eller blir oskäligt betungande: arbetskonflikt och varje annan omständighet som parterna inte kan råda över, såsom eldsvåda, naturkatastrofer och extrema naturhändelser, krig, mobilisering eller militärinkallelser av motsvarande omfattning, rekvisition, beslag, handels- och valutarestriktioner, uppror och upplöpp, knapphet på transportmedel, allmän varuknapphet, inskränkningar i tillförseln av drivkraft samt fel i eller försening av leveranser från underleverantörer, som orsakas av sådan befrielsegrund.

Ovan nämnda omständigheter utgör befrielsegrund endast om deras inverkan på Avtalets fullgörande inte kunde förutses då Avtalet ingicks.

**76.** Det åligger part som önskar åberopa befrielsegrund som nämns i punkt 75, att utan dröjsmål genom Skriftligt Meddelande underrätta den andra parten om uppkomsten därav, liksom om dess upphörande.

Vid force majeure hos beställaren ska han ersätta leverantören för de kostnader denne får vidkännas för att säkra och skydda Anläggningen. Vidare ska beställaren ersätta leverantörens kostnader för personal, underleverantörer och utrustning som med beställarens samtycke hålls i beredskap för att återuppta arbetet med Anläggningen.

**77.** Oavsett vad som i övrigt gäller enligt dessa bestämmelser, får vardera parten häva Avtalet genom Skriftligt Meddelande till den andra parten, om Avtalets fullgörande hindras mer än sex månader av befrielsegrund som nämns i punkt 75.

### Tvister. Tillämplig lag

**78.** Tvister i anledning av Avtalet och allt som har samband därmed ska avgöras genom skiljeförfarande enligt lagen om skiljeförfarande i leverantörens land. Om det tvistiga beloppet inte överstiger EUR 50.000 exklusive mervärdesskatt, eller motsvarande belopp i avtalsvalutan, ska dock tvisten avgöras av allmän domstol i leverantörens land.

**79.** Alla tvister i anledning av Avtalet ska bedömas enligt lagen i leverantörens land.